

Список використаних джерел :

1. Безрученков Ю. В. Системи НАССР у закладах готельно-ресторанного господарства : навч.метод.посіб. для ЗВО / за ред. Ю. В. Безрученкова ; ДЗ “Луган.нац.ун-т”.- Київ : ФОРМІТРО, 2021. – 160 с.

[https://digpub.chite.edu.ua/books/harch_tehn/syst_nacsr.pdf]

2. Готельно-ресторанний бізнес та харчові технології: сучасні тенденції, виклики, інновації: Збірник матеріалів І-ої Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 15 травня 2024 року). – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 239 с.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/bitstreams/b4a9e0bc-ee33-41ed-a433-d75695b53ac3/download>

3. Інноваційні технології виробництва продукції та надання послуг [Електронний ресурс] : конспект лекцій / С. М. Логвінков, І. М. Літвінова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 95 с. <https://share.google/rNoxmMdv2Djch9JD>

4. Banyeva, Iryna and Kushniruk, Viktor and Harbar, Halina and Ivanenko, Tetiana and Pavliuk, Svitlana, Innovative Management Strategies for Hotel and Restaurant Businesses and Tourism: A Catalyst for Economic Growth (March 16, 2025). OIDA International Journal of Sustainable Development, 18 (10), 175-186, 2025., Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5296948>

5. В. Г. Захарчук, Т. А. Кунділовська, Г. Є. Гайдукович : Технологія продукції ресторанного господарства: навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, Атлант ВОІ СОІУ, 2016 р. – 479 с.) <https://share.google/fsCirUAv4Jd8rnYzo>

Анастасія НІКОЛЕНКО

ЗВО спеціальності 242 «Туризм та рекреація»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Науковий керівник– д-р філос. наук, професорка кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

Галина ГАРБАР

СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ОВЕРТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ БАРСЕЛОНИ)

Сучасний міський туризм є одним із найдинамічніших сегментів світової туристичної індустрії. Завдяки розвитку транспорту, цифрових сервісів бронювання та популярності коротких подорожей кількість туристів у великих містах стрімко зростає. Міський туризм розглядається як вид туристичної діяльності, пов'язаний з відвідуванням міських територій з метою відпочинку,

культурного пізнання або ділових поїздок [4]. Однак надмірна концентрація туристичних потоків у популярних DESTИНАЦІЯХ призвела до появи явища овертуризму.

Овертуризм — це ситуація, коли кількість туристів у певному місті або регіоні перевищує його соціальну, економічну та екологічну здатність до прийому відвідувачів, що негативно впливає на якість життя місцевого населення, стан довкілля та збереження культурної спадщини. Іншими словами, це форма туристичного перевантаження території, коли туризм перестає бути збалансованим і починає створювати більше проблем, ніж переваг [3].

Одним із найбільш показових прикладів овертуризму в Європі є Барселона. Це місто приваблює мільйони туристів завдяки унікальній архітектурі, культурній спадщині, середземноморському клімату та численним історичним пам'яткам. Туристичні ресурси — це сукупність природних, культурно-історичних та соціально-економічних об'єктів, які можуть використовуватися для організації туристичної діяльності [1]. Щороку Барселону відвідують десятки мільйонів туристів, що у декілька разів перевищує кількість місцевих жителів. Така популярність створює значне навантаження на міську інфраструктуру та соціальне середовище.

Однією з головних проблем овертуризму в Барселоні є перенаселення центральних туристичних районів. Особливо це помітно у кварталах, розташованих поблизу таких популярних об'єктів, як Саграда Фамілія, бульвар Ла-Рамбла, Готичний квартал та парк Гуель. У пікові туристичні сезони вузькі вулиці історичного центру переповнені відвідувачами, що створює значні незручності для місцевих мешканців і ускладнює нормальне функціонування міського простору.

Ще однією серйозною проблемою є зростання вартості житла. Через активний розвиток короткострокової оренди квартир для туристів значна частина житлового фонду була переорієнтована на туристичний бізнес. Туристичний бізнес розглядається як система економічної діяльності, спрямована на створення, просування та реалізацію туристичних послуг і

продуктів [5]. Це призвело до підвищення орендних цін і витіснення місцевих жителів із центральних районів міста. У результаті багато традиційних кварталів поступово втрачають свою соціальну структуру та перетворюються на туристичні зони.

Овертуризм також негативно впливає на транспортну систему міста. Громадський транспорт, дороги та пішохідні маршрути часто перевантажені, особливо в туристичних районах. Туристична інфраструктура — це сукупність підприємств і організацій, що забезпечують обслуговування туристів, зокрема транспорт, готелі, ресторани та інформаційні служби [2]. Збільшується кількість туристичних автобусів, таксі та круїзних пасажирів, що створює додаткові затори та погіршує мобільність місцевих жителів.

Значним викликом є і екологічні наслідки масового туризму. Велика кількість відвідувачів спричиняє зростання обсягів відходів, підвищення рівня шуму та забруднення повітря. Особливо помітним є вплив круїзного туризму: великі круїзні лайнери, що прибувають у порт Барселони, спричиняють значні викиди шкідливих речовин у атмосферу.

Соціальні наслідки овертуризму проявляються у зростанні напруження між місцевими жителями та туристами. У Барселоні неодноразово відбувалися громадські протести проти надмірного туризму. Мешканці міста виступають за обмеження туристичних потоків, оскільки масовий туризм змінює характер міського життя, підвищує рівень шуму та сприяє комерціалізації громадських просторів.

У відповідь на ці виклики влада Барселони почала впроваджувати політику сталого розвитку туризму, спрямовану на зменшення негативних наслідків овертуризму та забезпечення балансу між інтересами туристів і місцевих громад. Сталий туризм — це форма розвитку туристичної діяльності, яка враховує економічні, соціальні та екологічні аспекти та спрямована на довготривале збереження туристичних ресурсів [3].

Серед основних правил та заходів регулювання туризму, що застосовуються у місті, можна виділити такі:

1. Обмеження короткострокової оренди житла.
2. Квотування відвідування популярних туристичних об'єктів.
3. Контроль туристичної поведінки.

Важливим напрямом сталого туризму є залучення місцевих жителів до процесу управління туристичною політикою. Громадські обговорення, участь місцевих організацій та підтримка малого бізнесу допомагають формувати більш збалансовану туристичну модель розвитку. Крім того, активна взаємодія між владою, бізнесом і громадою сприяє врахуванню інтересів усіх сторін та збереженню культурної спадщини регіону. Такий підхід забезпечує не лише економічні вигоди, але й підвищує якість життя місцевого населення, сприяє екологічній відповідальності та формує позитивний імідж туристичного напрямку на міжнародному рівні.

Отже, досвід Барселони демонструє, що проблема овертуризму є складним багатогранним явищем, яке потребує комплексного підходу. Сталий розвиток міського туризму передбачає не лише економічну вигоду від туристичних потоків, а й збереження культурної спадщини, захист інтересів місцевих жителів та дбайливе ставлення до навколишнього середовища. Завдяки впровадженню системи регулювання та стратегічного планування Барселона намагається знайти баланс між популярністю туристичного напрямку та комфортним міським життям.

Список використаних джерел:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: Київ. ун-т, 2001. 395 с.)
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. — Чернівці: Книги–XXI, 2003. — 300 с. — Режим доступу: https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak.htm
3. Корж Н. В. Менеджмент туристичної діяльності. — Київ: Каравела, 2014. — 336 с. — Режим доступу: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/pidruchniki/korzh_0001.pdf
4. Любіцева О. О. Туризмознавство: вступ до фаху. — Київ: Альтерпрес, 2008. — 335 с. — Режим доступу: https://tourlib.net/books_ukr/ljubiceva.htm
5. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу. — Київ: Центр учбової літератури, 2012. — 368 с. — Режим доступу: https://tourlib.net/books_ukr/malska_turbiznes.htm